

Pieter Vermeersch

15 maart - 11 augustus 2019 | M – Museum Leuven

M presenteert vanaf 15 maart 2019 een solotentoonstelling van de Belgische kunstenaar Pieter Vermeersch (1973, Kortrijk). De tentoonstelling bevat, naast een selectie uit Pieter Vermeersch' oeuvre met een focus op recent werk, twaalf nieuwe, monumentale werken op maat van vijf museumzalen van M. Bijna alle trajecten die Vermeersch in de voorbije twintig jaar ontwikkelde, komen daarin samen. Het resultaat is een soort dynamiek die balanceert tussen tentoonstelling en installatie. De keuze voor Pieter Vermeersch past binnen de traditie van M om regelmatig een grote tentoonstelling te wijden aan een Belgische kunstenaar die nog onderbelicht is in eigen land.

Tijd, ruimte en kleur vormen de drie bouwstenen van Vermeersch' oeuvre. Deze concepten liggen aan de basis van graduele muurschilderingen en architecturale ingrepen die een fysieke impact op je hebben door de krachtige picturale ervaring die ze teweegbrengen. Op het ogenblik dat je het werk ervaart, komen tijd, ruimte en kleur samen. De architecturale context van de tentoonstellingsruimte bepaalt voor Vermeersch bij elk nieuw project de selectie van de werken en de scenografie. Enerzijds heeft zijn interesse voor architectuur te maken met de functie die ze heeft als drager en als frame voor zijn muurschilderingen, anderzijds als een primaire architectuur die de ruimte ontwikkelt en definieert. Ook in M vormden de monumentale tentoonstellingsruimtes het vertrekpunt bij zijn werkproces. De graduele muurschilderingen grijpen in op de ruimte en manipuleren haar. De muren in cellenbeton en baksteen fungeren door hun schaal als ruggengraat van de tentoonstelling. Het rudimentaire karakter van deze muren contrasteert met de quasi perfecte afwerking van de muurschilderingen en andere werken in de expo.

Pieter Vermeersch
15.03.2019 - 11.08.2019
M - Museum Leuven
Curator: Eva Wittocx

Schilderijen op doek

De reeks '8 paintings' is het oudste werk in deze tentoonstelling. In deze acht schilderijtjes, geschilderd naar één foto, voel je reeds de manier waarop Vermeersch de schilderkunst benadert. Dit vroege werk markeert de start van de tweedeling tussen abstractie en representatie die als een rode draad door het oeuvre van Vermeersch loopt.

Voor M maakte de kunstenaar acht nieuwe schilderijen op maat van de tentoonstellingsruimte. Deze schilderijen, die abstract ogen, zijn gebaseerd op snapshots die Vermeersch zelf maakt, vaak gewoon met zijn telefoon. Sinds jaren gaat Vermeersch bij het maken van zijn foto's op zoek naar situaties die de mogelijkheid bieden om beelden te capteren waarbij de ruimtelijke referenties buiten het beeld vallen. Dit resulteert in een foto die nauw aanleunt bij een beeld van ruimte op zich, een ruimte zonder definitie. Door te werken met kleur, licht en schaduw creëert Vermeersch beelden van onbestemde, anonieme ruimtes waarbij alle concrete referenties ontbreken en waardoor je enkel nog een illusie van ruimte krijgt.

Dergelijke beelden, die als bron dienen voor alle autonome schilderijen van Vermeersch, zet de kunstenaar vervolgens om in olie op doek. Op het canvas vloeien representatie en abstractie in elkaar over, waarbij het resultaat omschreven zou kunnen worden als een hyperrealistische abstractie. De kunstenaar noemt deze schilderijen 'zero degree images', het zijn werken die het midden houden tussen abstractie en representatie door de versmelting ervan. Het is een soort monochromie die geïnjecteerd wordt met de echo van fotografie. Het monochrome vlak krijgt een dimensie, die uiteraard een illusie is. Die illusie is net dat aspect wat ook zo sterk aanwezig is in fotografie, het beeld is geen leesbare realiteit meer maar de echo ervan.

Werken op foto

De werken op foto in deze tentoonstelling zijn het resultaat van een nood die Vermeersch voelde om de 'zero degree images' terug te halen naar de realiteit. Dit doet de kunstenaar door opnieuw een dimensie van tijd binnen te brengen in het beeld. Wat je ziet zijn vingerafdrukken in olieverf op kleine foto's. Fotografie legt een bepaald moment uit de realiteit vast. De snapshots die Pieter Vermeersch echter maakt, ontsnappen net aan een concrete realiteit. Elke houvast ontbreekt en de beelden grenzen aan abstractie. Het moment is niet meer zichtbaar, is weg en gaat op in de ruimte van het beeld.

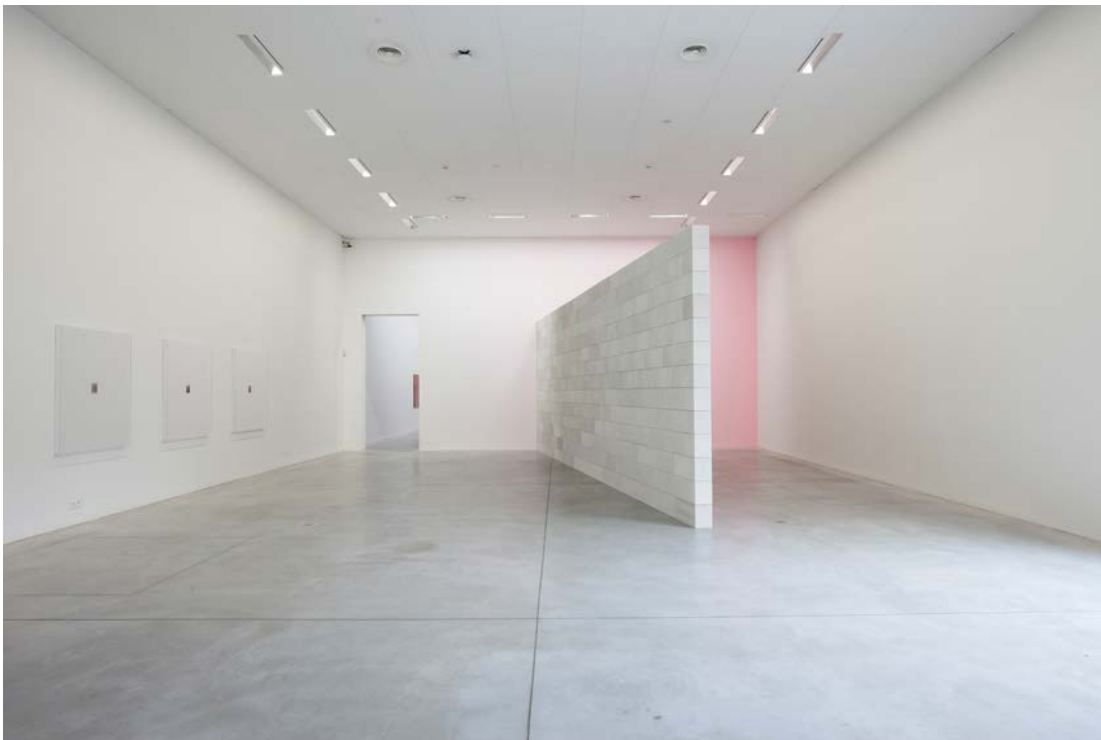
Het picturale proces dat zich afspeelt op deze werken is er één van het vinden van de juiste menging, van de juiste kleur op de plaats van de vingerafdruk. Het is opnieuw de representatie van iets abstracts, namelijk kleur, maar tegelijk wordt het beeld met elke vingerafdruk teruggehaald naar het moment. Net als de vinger die afdrukt op een fototoestel om een moment vast te leggen.

Graduele muurschilderingen

De muurschilderingen zijn een gevolg van Pieter Vermeersch' interesse om de grenzen van het doek te verlaten. Bij het verlaten van de grenzen van het canvas constateerde hij al snel dat hij op een nieuwe grens stuitte, namelijk deze van de architectuur. Deze nieuwe begrenzing of architecturale context ging dienen als canvas en werd drager voor zijn muurschilderingen. Door deze schaalvergroting blijft de schildering niet puur tweedimensionaal, maar wordt de muurschildering ruimte. Pas door zelf te bewegen in deze ruimte, ervaar je de picturale kracht van het werk.

De muurschilderingen bestaan uit graduele kleurovergangen. Ze ontstaan niet vanuit een fotografisch beeld zoals zijn schilderijen, maar de referentie naar fotografie blijft wel aanwezig. Het verloop van een kleur in deze muurschilderingen is te vergelijken met de ontwikkeling van een beeld in de analoge fotografie of het graduele verschijnen van een beeld op een polaroid. De muurschilderingen kunnen in die zin beschouwd worden als een verschijning van abstractie, namelijk kleur, in plaats van een herkenbaar beeld.

Het verloop van de kleur loopt parallel met het verstrijken van de tijd. Het horizontale karakter van de muurschilderingen ondersteunt de harmonieuze overgang van wit naar een intense kleur. Toch hebben de muurschilderingen geen leesrichting of geen middelpunt om op te focussen. De schildering kan nooit in één keer worden waargenomen, hierdoor ontstaat een bewustzijn van tijd. Je blik gaat van links naar rechts en terug terwijl je waarneemt hoe de kleur zich ontplooit. Wanneer je de muurschildering voorbij wandelt, volg je de gradatie van de kleur en verstrijkt de tijd. Zo wordt de muurschildering een picturale geschiedenis of spoor van dat verloop.

Het verloop van kleur bij de muurschilderingen gaat erg geleidelijk en de borstelstreek is niet meer zichtbaar, waardoor de hand van de kunstenaar haast afwezig lijkt. Niets verraadt het arbeidsintensieve en rationele proces dat komt kijken bij de realisatie ervan. Om een muur gradueel van wit naar blauw te beschilderen, wordt het totale oppervlak opgedeeld in 130 kleurvelden. Elk veld is steeds één tint donkerder dan het voorgaande en wordt manueel gemengd. Het proces is empirisch van aard, deels ook mechanisch, maar verre van mathematisch.

Scratch paintings

In enkele van Vermeersch' schilderijen op canvas zie je een ingreep centraal in het werk waardoor je het oppervlak van het doek weer kunt waarnemen. Deze 'scratch paintings' halen de 'zero degree images' terug naar een werkelijkheid die het moment in zich draagt. In plaats van informatie op het beeld aan te brengen, wordt hier informatie weggenomen. De kunstenaar tast de schildering aan door in één beweging een deel weg te schrapen wanneer het nog in een vloeibare staat is. In tegenstelling tot de andere muurschilderingen ontstaat hier ruimte voor toeval. Het beeld wordt hier gebruuskeerd door een fysiek moment waarbij het schilderij wordt teruggehaald naar een andere werkelijkheid, naar het hier en nu. Er wordt een focus gelegd net daar waar alle focus weg is. Eenzelfde ingreep zie je op de blauwe muurschildering waar een soort ideaal onderuit wordt gehaald.

Werken op marmer

Pieter Vermeersch was als kind al gefascineerd door geologie. In zijn werken op marmer gebruikt hij het gesteente als canvas. Marmer heeft in de ogen van de kunstenaar een kosmische dimensie; de steen is het resultaat van gekristalliseerde tijd. Het gesteente is miljoenen jaren oud en opgebouwd uit het toevallige parcours van momenten die we niet kunnen achterhalen. Die enorme onvatbare tijdsdimensie fascineert Vermeersch. Sommige marmers worden beschilderd met de 'zero degree images', op andere brengt hij een toets of streep verf aan. Door het marmer te beschilderen activeert de kunstenaar de tijdsdimensie die het materiaal in zich draagt. Hij voegt een moment toe, een nieuwe laag, die van het heden. De verftoets is een toenadering naar de steen, het is een manier om te versmelten met de steen. Toch zal dit ook steeds artificieel blijven, het is het inbrengen van iets onnatuurlijks aan een brok natuur, waardoor er ook afstand wordt gecreëerd.

In dialoog met de M-collectie

In een van de zalen gaat Pieter Vermeersch in dialoog met fragmenten uit de M-collectie. De ornamenten zijn letterlijk fragmenten: sporen van verweerde, gebroken, vernietigde Leuvense architectuur. Het menselijke spoor haalt het aspect tijd terug naar een concrete vorm en brengt het ook binnen in het domein van het wereldse. De brokstukken tonen een beweging van natuur naar cultuur door ambacht en gaan nu stilaan weer naar hun eerste staat, naar materie op zich. Door hun ornament zijn ze rotsen met een menselijke geschiedenis, wat een ambigue conditie is.

Vermeersch kiest bewust voor een niet-museale presentatie, maar toont de ornamenten op de grond om zo het concrete te benadrukken. Deze stukken worden in relatie getoond met drie nieuwe werken, drie houten open sokkels die aan de muur zijn bevestigd. Iedere sokkel is binnenin bekleed met een metaal (koper, messing en aluminium). Er ontstaat een ruimte waarin beeld en architectuur met elkaar versmelten.

Bio

Pieter Vermeersch (°1973, Kortrijk, België) woont en werkt in het Italiaanse Turijn en in Brussel. Sedert zijn tentoonstelling in het S.M.A.K. in Gent 15 jaar geleden was Pieter Vermeersch te zien in 30 solotentoonstellingen in onder meer STUK Kunstencentrum, Leuven (2006); White Box, New York (2009); Londonewcastle Project Space, London (2011) en recentelijk de Blueproject Foundation, Barcelona (2016)

Zijn werk was te zien in volgende groepstentoonstellingen: S.M.A.K., Gent (2017), de Fondation Etrillard, Parijs (2016); het Kenopoku Festival, Japan (2016); MSK, Museum of Fine Arts, Gent (2015); Parasol Unit, Londen (2015); L'Espace de l'Art Contret, Mouans-Sartoux (2015); Redcat, Los Angeles (2014); MAC's, Grand-Hornu (2014); Logan Center Gallery, Chicago (2013); Urdaibai Arte (2012); Casino Luxembourg, Luxemburg (2011); S.M.A.K., Gent (2010); Mu.ZEE, Oostende (2010); Kunstverein Medienturm, Graz (2009); South London Gallery, Londen (2009); Bozar, Brussel (2007); M HKA, Antwerpen (2006).

In de afgelopen twee jaar heeft hij monumentale fresco's gerealiseerd voor het Schuman-station in Brussel en de Galeries Lafayette in Biarritz, alsook grote site-specifieke werken voor het Solo House Office KGDVS in Matarraña, Spanje en voor Silos a sel, site de la Voirie, Genève, Zwitserland. De werken van Pieter Vermeersch maken deel uit van de collecties van Dexia Art Collection, Brussel; de Europese Centrale Bank, Frankfurt am Main; de Kunstcollectie van de Vlaamse Gemeenschap, Brussel; het Vlaams Parlement, Brussel; Fondation Louis Vuitton, Parijs; ING Art Collection, Brussel; M HKA, Antwerpen; Nationale Bank van België, Brussel; S.M.A.K., Gent.

Meer info

M-Museum Leuven
L. Vanderkelenstraat 28
3000 Leuven
www.mleuven.be

Perscontact M
Philippe Mertens
persm@leuven.be
+32 (0) 476 50 72 61

Club Paradis
Micha Pycke
micha@clubparadis.be
+32 (0)486 680 070

